

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma (VNS 6/2020 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- finanssineuvos Laura Vartia, valtiovarainministeriö
- yksikön johtaja Maija Ahokas, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön johtaja Maria Rautavirta, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön johtaja Sanna Ruuskanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön johtaja Elina Thorström, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Juha Tervonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Kaisa Kuukasjärvi, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Heidi Mäntylä, liikenne- ja viestintäministeriö
- hankejohtaja Mikko Vähä-Sipilä, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Petri Makkonen, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtaja Ari-Pekka Manninen, Väylävirasto
- johtaja Päivi Nuutinen, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- johtaja Jonna Juslin, VR-Yhtymä Oy
- erityisasiantuntija Taina Väre, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Mikko Viinikainen, Finavia Oyj
- vastuullisuusjohtaja Anne Larilahti, Finnair Oyj
- Base Manager Tuomas Turunen, Fly 7 Finland Oy
- johtava asiantuntija Tiina Haapasalo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toimitusjohtaja Jarmo Matilainen, Finnet-liitto ry
- toimitusjohtaja Paavo Syrjö, INFRA ry
- toimitusjohtaja Mika Mäkilä, Linja-autoliitto
- hallituksen puheenjohtaja Jonas Stjernberg, RPAS Finland ry
- toiminnanjohtaja Minna Soininen, Suomen Paikallisliikenneliitto ry

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

- toimitusjohtaja Tiina Tuurnala, Suomen Varustamot ry
- toimitusjohtaja Elina Ussa, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
- ohjelmajohtaja Laura Eiro, Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy
- Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Ilmatieteen laitos
- Posti Oy
- VR-Yhtymä Oy
- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
- Tampereen seudun joukkoliikenne Nysse
- Turun seudullinen joukkoliikenne Föli
- Elisa Oyj
- Finnair Oyj
- Gasum Oy
- MaaS Global Oy
- Neste Oyj
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Telia Finland Oyj
- Wärtsilä Oyj Abp
- Finnet-liitto ry
- Linja-autoliitto
- Logistiikkayritysten Liitto ry
- Pyöräliitto
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
- Suomen ilmailuliitto - SIL
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen Paikallisliikenneliitto ry
- Suomen Taksiliitto ry
- Suomen Tieyhdistys
- Suomen Varustamot ry
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Fintraffic Lennonvarmistus Oy

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suomen kestävä kasvun ohjelma on laaja-alainen ohjelma, joka käsittelee monta eri alaa. Valiokunta toteaa tyytyväisyydellä, että ohjelmaa laadittaessa on kuultu laajasti eri alojen toimijoita ja pyritty tasapainoiseen vaikuttavuudeltaan hyvään ohjelmaan. Valiokunta pitää valmistelussa

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

noudatettuja yleisiä kriteerejä ja priorisoinnissa painotettavia tarkempia kriteerejä kannatettavina.

Kestävän kasvun ohjelmalla edistetään sekä nopeavaikutteista elpymistä että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista. Valiokunta pitää hyvänä, että ohjelman päämäärinä on vauhdittaa ilmastonmuutoksen torjuntaa, vahvistaa tuotavuutta ja talouden kasvupotentiaalia sekä nopeuttaa tarpeellisia rakennemuutoksia työllisyysasteen nostamiseksi sekä tuotannon ja kulutuksen saattamiseksi kestäväälle perustalle. Kestävän kasvun ohjelman tulee olla tiekartta, jolla asetettuihin päämääriin päästään. Asiantuntijakuulemisessa onkin toivottu priorisointia ja konkretiaa liikennettä koskevien rahoituskohteiden osalta. Valiokunta painottaa kaikkien toteutettavien hankkeiden konkreettisuutta, oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että merkittävä osa rahoituksesta kohdistetaan vihreän siirtymän edistämiseen. Selonteko kuvaa erääksi tavoitteeksi yksityisten investointien vivutuksen. Valiokunta korostaa yksityisten investointien merkitystä, koska niillä saadaan kokonaisvaikutus merkittävästi suuremmaksi ja saavutetaan nopeavaikutteisempaa elpymistä, joka auttaa myös pitkällä aikavälillä ja vahvistaa rakenteiden uudistumista. Samalla tulee pyrkiä tunnistamaan tulevaisuuden tähtihankkeita, jotka vievät kehitystä pysyvästi eteenpäin.

Investointihankkeita sosiaalista ja taloudellista kehitystä tukeviin rakenteisiin

Kestävän kasvun ohjelman kriteereistä todetaan selonteossa, että julkiset investoinnit infrastruktuuriin ovat panostuksia, joilla tähdätään osaltaan mahdollisimman hyvään toimintaympäristöön. Erityisesti uuden teknologian leviämisen ja käyttöönottovaiheessa infrastruktuuri-investoinneista saatu yhteiskunnan hyöty on merkittävää. Valiokunta toteaa kuitenkin, että tässä vaiheessa selonteon pohjalta vaikuttaa siltä, että infrastruktuurihankkeisiin ei olla panostamassa niiden merkitys ja vaikuttavuus huomioon ottavalla tavalla. Valiokunta korostaa, että infrastruktuurihankkeisiin tulee panostaa huomattavasti enemmän.

Liikenneinfrastruktuurin osalta valiokunta korostaa erityisesti liikenteen automatisointiin tähtäviä pilottihankkeita, raideliikennehankkeita sekä yksittäisiä teollisuuden, kaupan ja palveluiden investointien edellytyksenä olevia väylähankkeita.

Liikenneväyläinvestoinnit

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että elvytyspaketilla edistetään kriteerit täyttäviä väyläprojekteja. On syytä panostaa keskeiseen infrastruktuuriin, jolla voidaan parantaa tieliikenteen väyliä ja rautateitä kuten esimerkiksi kaksoisraiteiden kiirehtimistä keskeisillä rataosuuksilla. Toimivilla liikenneväylillä on suuri merkitys Suomen kilpailukyvyllä ja Suomen talouden elpymiselle covid-19-pandemian jälkeen, samaten kuin liikenne- ja kuljetusalan vähäpäästöisen liikenteen tiekartan toteuttamiselle. Suomen kestävä kasvun ohjelma rahoitetaan EU:n elpymispaketin tuomalla rahoituksella vuosina 2021—2023, ja valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että tämä asettaa rajoituksia valittaville infrastruktuurihankkeille.

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

Tieinvestointien avulla Suomi voi vahvistaa kestävästä infrastruktuuria ja parantaa teollisuutta ja kauppaa palvelevan raskaan liikenteen toimintamahdollisuuksia ja liikenneturvallisuutta. Hankkeet tukevat myös EU:n elvytysrahoituksella tavoiteltavaa vihreää siirtymää, kun ne alentavat liikenteen päästöjä. Parempikuntoinen tiestö edistää ympäristöystävällistä ja turvallista liikennettä sekä vähentää merkittävästi polttoaineen kulutusta.

Investoinnit raideliikenteen digitalisaatioon. Selonteossa mainittu ns. digirata on valtakunnallinen hanke, jossa valmistaudutaan ottamaan käyttöön moderni eurooppalainen rautatieliikenteen ohjausjärjestelmä ERTMS. Digiratahankeella parannetaan tehokkuutta ja turvallisuutta sekä luodaan kasvualusta uusille palveluille. Valiokunta pitää hanketta tärkeänä varsinkin elinkeinoelämälle, koska sillä luodaan edellytyksiä paremmalle tulevaisuuden rautatieliikenteelle.

Lentoliikenne

Covid-19-pandemia on vaikuttanut suuresti lentoliikenteeseen, ja esimerkiksi Finnairin liiketoiminnasta on leikkaantunut jopa 90 %. Tässä yhteydessä on hyvä tukea lentoliikenteen vihreää siirtymää ja kestäviä muutoksia lentoliikenteen jokaisella osa-alueella. Täten lentoasematoimintojen ja liityntäliikenteen päästöjen vähentäminen, terveysturvallisuuden vaatimien tilojen kehittäminen ja lentoliikenteen ohjauksen digitaalisuuden syventäminen kuuluvatkin Suomen kestävä kehityksen ohjelman painopisteisiin.

Liityntäliikennettä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota kestäväan ja älykkääseen liikenteeseen ja liikkumiseen sekä matkaketjuihin. Liityntäliikennettä pienemmiltä lentokentiltä keskisuurille kentille voidaan myös luoda pienemmällä lentokalustolla, jolloin voidaan luoda nopeampia Suomen kilpailukykyä parantavia matkaketjuja. Muissa Pohjoismaissa eri kenttien välisiä lentoyhteyksiä on valiokunnan saaman tiedon mukaan paljon Suomea enemmän. Tällaisia matkaketjuja voidaan luoda jo osittain olemassa olevia toimijoita hyödyntäen. Valiokunta korostaa, että matkaketjutuksessa on syytä pilotoida kotimaan lyhyillä reiteillä saumattomia yhteyksiä niin linja-autojen ja lentokoneiden välillä kuin toisiaan täydentävien lento-operaattoreiden välillä. Näin voidaan lisätä maakuntien elinkeinoelämän saavutettavuutta ja hyödyntää olemassa olevaa lentokenttäinfrastruktuuria.

Investoinnit digitaaliseen infrastruktuuriin

Valiokunta kiinnittää huomiota painopisteeseen 4: Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen. Valiokunta pitää tärkeänä, että selonteossa todetaan, että digitaaliset voimavarat, kuten viestintäverkot, satelliittijärjestelmät, data, tekoäly ja suurteholaskenta sekä perus- ja edistyneen tason digitaaliset taidot, pitävät yllä talouden ja yhteiskunnan kilpailukykyä kaikilla sektoreilla. On tärkeää pitää mielessä, että kestäväällä tavalla toteutettu digitalisaatio edistää yhteiskunnan resilienssiä ja toimintavarmuutta yllättävissä kriiseissä ja normaalioloissa. Digitalisaatio on myös tärkeässä roolissa yhteiskunnan systeemissä vihreässä siirtymässä, jossa muun muassa tuetaan tietoperustaa ja datan yhteentoimivuuden lisäämistä.

Valiokunta korostaa kestäväan infrastruktuurin ja digitalisaation merkitystä ja katsoo, että siihen tulee ohjelman toteuttamisessa panostaa. Valiokunta korostaa koko Suomen kattavien huippunopeiden tietoverkkoyhteyksien merkitystä. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomio-

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

ta siihen, että pitkän aikavälin kertaluonteinen vaikutus edellyttää myös valokuituinvestointeja. Toisaalta on painotettu teknologianeutraalisuutta. Valiokunta viittaa mietinnössään LiVM 17/2020 vp — HE 221/2020 vp hallituksen esityksestä laiksi laajakaistarakentamisen tuesta lausumaansa.

Mietinnössään valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että on tärkeää varmistaa, että lain johdosta annettavassa asetuksessa säädettävät nopeudet mahdollistavat etätyön ja monet tietoyhteiskunnan palvelut. Saapuvan ja lähtevän liikenteen nopeuksien välillä ei pidä olla isoja vaihteluita. Edelleen valiokunta katsoi, että tuettavien laajakaistayhteyksien pitää olla edistysellisiä ja tasa-laatuista myös ruuhka-aikaolosuhteissa.

Hallituksen esitystä HE 221/2020 vp laiksi laajakaistarakentamisen tuesta käsitelleen asiantuntijakuulemisen mukaan selvitystarve laajakaistainvestointien kokonaistilanteen hahmottamiseksi ja asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi on ajankohtainen varsinkin koronaepidemian ja elvytyspaketin osalta. Selvityksessä tulisi tarkastella kokonaisuutena laajakaistainvestointien rahoitustarvetta sekä eri rahoitusmuotojen, EU-rahoituksen ja aluekehitysvarojen, käyttöä, jotta julkisilla panostuksilla saatava hyöty olisi mahdollisimman suuri. Valiokunta toteaa, että mietinnössä katsottiin, että selvityksessä tulisi myös huomioida laajakaistainvestointien lisäarvo ja kerrannaisvaikutukset, muun muassa valtion hajasijoitustavoitteet, paikkariippumattoman työn mahdollisuudet sekä huoltovarmuus ja turvallisuus.

Valiokunta korostaa, että tulee kuitenkin hakea myös muita malleja, joilla EU-elvytysrahaa voitaisiin kohdentaa laajakaistayhteyksien kehittämiseen.

Junien laajakaistayhteyksien parantaminen

Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että radanvarren tiedonsiirtokapasiteetti ei ole nykyisellään riittävä junamatkustajien datankäyttötarpeisiin vastaamiseksi. VR:n ja operaattoreiden yhteinen näkemys on, että junamatkustajien datapalveluiden parantaminen vaatii sekä junien vahvistinteknologian uudistamista että mobiiliverkon tukiasemien ja niiden tarvitsemien mastojen lisäämistä. Projektin tukisi hallituksen aktiivista raidepolitiikkaa, liikkuvaa ja monipaikkaista työtä, parantaisi pitkäjänteisesti infrastruktuuria ja vahvistaisi yhteiskunnan digitalisaatiota. Valiokunta katsoo, että hanke vastaa esimerkillisesti kestävästä infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistamiseen, joka on yksi EU:n elpymispaketin painopisteistä.

Digitalisaatiota edistävät hankkeet

Pitkäjänteinen politiikka, eteenpäin katsova toimintaympäristö ja erittäin kilpaillut markkinat ovat tehneet Suomesta digitalisaation edelläkävijämaan. Asiantuntijakuulemisen mukaan selvityksen sisältämä kattava kokonaisuuden digitalisaatiohankkeiden edistämiseksi ja siinä huomioidaan hyvin niin kuntien kuin valtionkin tarve kehittää ripeästi sähköisiä julkisia palveluita. Pk-yritysten digihankkeiden merkitys tuottavuuskehitykselle ja kasvua synnyttävälle talouden rakennemuutokselle nostetaan ansaitusti esiin. Lisäksi datatalouden hankkeet, perusrakenteiden luominen ja datan jakamisen parantaminen huomioidaan. Myös reaaliaikatalouden toivotaan elpymisrahoituksen myötä vihdoin toteutuvan.

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

Asiantuntijakuulemisessa on pidetty ensiarvoisen tärkeänä, että digipalvelut hankitaan avoimesti kilpailuttaen. Kilpaillut markkinat tuottavat jatkuvasti kehittyviä, koko yhteiskuntaa hyödyntäviä ratkaisuja. On myös katsottu, että elinkeinoelämä ja sen osaaminen kannattaa ottaa mukaan jo hankkeiden suunnitteluun.

Selonteon tavoin valiokunta pitää tärkeänä, että digitaalisuuteen tehtävien investointien tason nostaminen vähintään kilpailijamaiden tasolle on keskeinen edellytys liiketoiminnan tuottavuuskehitykselle ja kestävästä kasvusta synnyttävälle talouden rakennemuutokselle. Digitalisaation vahvistamisella vaikutetaan elinkeinoelämän toipumiseen ja kehittymiseen sekä vihreään siirtymään.

Kyberturvallisuus

Selonteossa korostetaan kyberturvallisuuden ekosysteemiä. Digitaalisessa toimintaympäristössä tulee voida toimia luotettavasti panostamalla kyber- ja tietoturvallisuuden sekä tietosuojan opetukseen ja tutkimukseen. Valiokunta pitää kyberturvallisuutta erittäin tärkeänä. Kyberturvallisuus on kaiken digitaalisen toiminnan perusta ja siihen on panostettava. Myös kyberturvallisuuden hoitamisen vastuiden ja johtosuhteiden tulee olla selkeitä.

Vihreä siirtymä

Valiokunta katsoo, että uudet ratkaisut sekä liikenteen että tietoliikenteen alalla tukevat vihreää siirtymää ja talouden rakennemuutosta. Esimerkiksi sähköpolttoaineiden tuotannon edistäminen sekä biokaasuohjelman ja vetystrategian toimeenpano uudistavat energiajärjestelmää.

Liikenne- ja kuljetusalan vähäpäästöisen liikenteen tiekartta

Liikenne- ja kuljetusalan vähäpäästöisen liikenteen tiekartta on myös tärkeä vihreän siirtymän kannalta. Valiokunta korostaa tiekartan merkitystä kestävästä kehityksen ohjelman toteuttamisesta ja kiinnittää huomiota rahoituksen merkitykseen pilottien tukemisessa. Tiekartan toteutuksessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota talouteen kokonaisuutena, jotta valitut keinot eivät heikennä Suomen kilpailukykyä. On syytä kiinnittää huomiota kestäviin kulkutapoihin ja sekä niiden kysynnän että tarjonnan edistämiseen.

Liikenteen vähähiilistymistä palvelevat investoinnit ovat hyvin linjassa elpymisvälineen tavoitteiden kanssa. Investointeja tarvitaan sekä vähähiilisemmän polttoainetuotannon ja tutkimus-, kehittämis- ja investointitoiminnan edistämiseen että liikennejärjestelmän uudistamiseen.

Vaihtoehtoiset käyttövoimat

Liikenteen tiekartan keskeisiä päästövähennyskeinoja ovat logistiikan ja liikennepalvelujen tehostaminen digitalisaatiolla, uusiutuvien polttoaineiden käytön lisääminen, autokannan uudistuminen, joukkoliikennetoimet sekä liikenneinfrastruktuurin kehittäminen. Asiantuntijakuulemisen mukaan päästövähennystoimien vauhdittamiseen tarvitaan yrityksille kannusteita, innovaatioita, infrastruktuurin rahoitusta ja verorakenteen uudistamista. Uudet teknologiat ovat tiekartassa monella tapaa keskiössä, kuten muidenkin toimialojen vähähiilisyystiekartoissa. Edelleen asiantuntijakuulemisessa on katsottu, että liikenne- ja logistiikka-alan tiekartta tarjoaa samalla

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

myös keinovalikoiman, joka saattaa tulevaisuudessa tehdä polttoaineiden veronkorotukset, kilometriverot tai polttoaineen myynnin rajoittamisen tarpeettomaksi.

Liikenteen uusiutuvien polttoaineiden kehitys jatkuu, ja selonteossakin mainitut sähkö ja uusiutuvat polttoaineet ovat osa tätä kehitystä pidemmällä aikavälillä. Suomella on uusiutuvien polttoaineiden alalla osaamista ja edelläkävijyyttä, jota kestävä kasvun välineillä voidaan ja tulee edelleen tukea ja kannustaa. Vaihtoehtoisten käyttövoimien hyödyntämisen lisäämiseksi on välttämätöntä kehittää sekä sähkön latausverkostoa että vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkostoa.

Biokaasu. Biokaasu tarjoaa jo tänään henkilöautoilijoille sekä joukko- ja jakeluliikenteelle mahdollisuuden puhtaampaan liikkumiseen, ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen määrä onkin lähes nelinkertaistunut viimeisten kolmen vuoden aikana. Uusiutuva biokaasu on keskeisessä asemassa liikenteen päästöjen vähentämisessä, ja viime vuonna biokaasun osuus Suomessa myytävästä liikennekaasusta oli jo yli 50 prosenttia. Uusiutuvan biokaasun tuotantopotentiaali Suomessa on merkittävä, ja nykyisin tunnistetulla potentiaalilla voitaisiin valiokunnan saaman selvityksen mukaan kattaa yli viidennes maantieliikenteen energiankäytöstä. Valiokunta pitää tärkeänä, että biokaasua tuotetaan kestävästi uusiutuvista raaka-aineista eikä esimerkiksi ruoka-aineiksi hyödynnettävistä tai sademetsiä tuhoamalla tuotetuista raaka-aineista. On hyvä, että kotimaista liikennekaasujen jakeluinfrastruktuuria kehitetään aktiivisesti.

Valtioneuvoston selonteko huomioi biokaasun merkittävänä osana vihreää siirtymää. Investoinnit biokaasun tuotannon sekä sen liikennekäytön kasvattamiseen auttavat vähentämään tehokkaasti maantieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä, edistävät kotimaisten kiertotalousratkaisujen ja ravinnekierätyksen kehitystä sekä luovat samalla uusia työpaikkoja, liiketoimintaa ja alueellista elinvoimaisuutta.

Biopolttoaineet. Biopolttoaineilla on keskeinen rooli liikenteen ilmastopäästöjen vähentämisessä, kun biopolttoaineiden kestävyys huomioidaan. Nykyinen tieliikenteen uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoite on osoittautunut tehokkaaksi ja varmaksi keinoksi liikenteen päästöjen vähentämisessä. Jakeluelvoite on kiinteä laissa oleva vaade, joka polttoaineen jakelijoiden tulee täyttää.

Voimassa olevan tieliikenteen jakeluelvoitteen lisäksi hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite lentoliikenteen jakeluelvoitteesta. Valiokunnan saaman tiedon mukaan vaihtoehtoiset käyttövoimat, kuten sähkö ja vety, ovat tulevaisuudessa mahdollisia lentoliikenteessä.

Vety. Vetystrategian kehittäminen ja edistäminen on tärkeää, koska Suomella on osaamista vetytuotannosta ja näin voidaan hyödyntää Suomessa tehtyä tutkimus- ja kehittämistoimintaa tulevaisuuden käyttövoimista. Vetytuotannon edistämällä voidaan tukea Suomen kilpailukykyä myös kansainvälisillä markkinoilla.

Merenkulku

Merenkulun osalta asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että Suomen meriklusteri on maailman kärkeä vähäpäästöisten ja energiatehokkuutta parantavien teknologioiden kehittämisessä ja

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

käyttöönnotossa. Suomalaisilla innovaatioilla onkin mahdollisuus olla merkittävässä roolissa maailmanlaajuisissa päästötalkoissa. Merikuljetus on jo nyt ympäristöystävällisin kuljetusmuoto, eikä sille ole korvaavaa vaihtoehtoista liikennemuotoa. Merenkulun hiilidioksidipäästöjen ja muiden kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vaatii suuria investointeja, vaikuttavaa yhteistyötä sekä panostusta tutkimukseen, kehitykseen ja pilotointiin. Aluskannan uudistaminen ja nykyisten alusten muutostyöt vähäpäästöisemmiksi ovat tehokkain keino vähentää päästöjä.

Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

Yhteiset säännöt

Valiokunta peräänkuuluttaa riittäviä ja läpinäkyviä EU-tason valvontamekanismeja, jotta kaikki maat käyttävät rahoituksen alkuperäisen uudistumistavoitteen ja EU-kriteerien mukaisesti.

Valtiontukisääntöjen yhdenmukainen noudattaminen on varmistettava eri maissa. Unionissa on oltava yhtenäinen käsitys hyväksyttävien tukien peruspiirteistä ja saajakohtaisista määristä, jotta eri alueiden yrityksillä on tasavertaiset kilpailuasetelmat. Yritysten on pystyttävä osallistumaan muidenkin jäsenmaiden julkisiin hankintoihin tasapuolisilla pelisäännöillä.

Viennin edistäminen

Keskustelu Suomessa on pitkälti keskittynyt ns. Suomen saantoon elvytyspaketista. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että Suomen kannalta on myös tärkeää, että suomalaiset yritykset voivat osallistua elvytyspaketilla muissa EU-jäsenvaltioissa luotaviin hankkeisiin. Suomalaisilla yrityksillä on hyvää osaamista monella elvytyspaketin osalta keskeisellä alalla.

Suomessa löytyy osaamista autoteollisuudesta, sähköbussivalmistuksesta, juna- ja raitiovaunuvalmistuksesta sekä telakkateollisuudesta että sähköisistä ja digitaalisista ratkaisuista ja näitä tukevista teknologia- ja ohjelmistoteollisuudesta. Suomi tunnetaan maailmalla myös liikkumisen palveluistumisen kärkimaana johtuen erityisesti Suomessa kehitetystä liikkuminen palveluna (Mobility as a Service, MaaS) -ajattelusta.

Suomalaiset liikennealan yritykset ovat jo aktiivisesti mukana kansainvälisillä markkinoilla, ja alan startup-yritykset on noteerattu kansainvälisten investoijien keskuudessa. Kilpajuoksu on maailmalla kuitenkin kovaa uusien ratkaisujen kehittämisessä. Eri maissa on muun muassa merkittäviä tukiohjelmia sähköisen ja automaattisen liikenteen edistämiseksi, ja uusien ratkaisujen pilotointiympäristöjä on otettu käyttöön. Tämän vuoksi valiokunta painottaa toimivia vientiyritysten tukemisen rakenteita Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi.

Tämän lisäksi yksi keino tukea vientiyritysten kilpailukykyä on huolehtia riittävän tehokkaasta ulkomaankauppaa palvelevasta liikenneinfrastruktuurista kuten lentoasemista, satamista ja maantie- ja raideliikenteen rajanylityspaikoista sekä niihin liittyvistä muun muassa elinkeinotoiminnan tarvitsemista raide- ja maantieliikenteen yhteyksistä.

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp

Rahoitusinstrumentit

Asiantuntijakuulemisessa on korostettu, että panostuksia tulee ohjata liikennealan ekosysteemi-kehitykseen. Tällä voidaan vauhdittaa liikennealan yritysvetoisia kasvuekosysteemejä, jotka tähtäävät miljardiluokan liikevaihtoon kansainvälisillä markkinoilla sekä luovat kestäviin ratkaisuihin ja korkeaan arvonluontiin perustuvia työpaikkoja. Tunnistettuja nopeasti käynnistettäviä ekosysteemejä ovat muun muassa liikennetiedon hyödyntäminen, sähköinen raskas liikenne, kestävä kaupunkiliikenne, liikenteen automaatio sekä haja-asutusalueiden digitaalinen liikenne.

Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että kestävän kasvun ohjelman rahoitusinstrumenttien toteutustapa ei ole vielä selvillä, mikä vaikeuttaa hanke-ehdotusten valmistelua. Instrumenttien rahoitusperiaatteiden tulisi olla selkeitä ja riittävän suuriin kokonaisuuksiin liittyviä, jotta voidaan ehkäistä hankkeiden hajanaisuus ja tarpeeton byrokratia. Rahoitusinstrumenttien vaikuttavuus tulisi pystyä maksimoimaan vientiyritysvetoisilla hankkeilla, joiden painopiste on aihealueissa, joita tarvitaan tulevaisuuden kilpailukyvyn saavuttamiseksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 5.2.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Mikko Ollikainen r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker

**Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp
Eriävä mielipide 1**

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Perustelut

Suomen kestävä kasvun ohjelmalla pyritään edistämään sekä nopeavaikutteista elpymistä että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistamista. Ohjelman sisältämät uudistukset ja investoinnit vauhdittavat täten ilmastonmuutoksen torjuntaa, vahvistavat tuottavuutta ja talouden kasvupotentiaalia. Samaten ohjelman tarkoituksena on vahvistaa sosiaalista ja alueellista eheyttä sekä yhteiskunnan toipumista koronaviruskriisin kielteisistä vaikutuksista. Ohjelma tukee myös monin tavoin Marinin hallituksen ohjelman taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen kestävyys tavoitteita. Keskeisenä osana ohjelmaa on myös vihreän siirtymän ja energiasektorin murroksen vauhdittaminen innovatiivisin ratkaisuin ja uuden teknologian avulla. Lisäksi ohjelmasta vähintään 50 prosenttia kohdistetaan vihreän siirtymän investointi- ja uudistuskokonaisuuksiin, minkä toivotaan vahvistavan hiilikädenjälkeä sekä edistävän luonnon monimuotoisuutta.

Me Perussuomalaiset emme esitystä hyväksy, sillä kestävä kasvun ohjelma sisältää monia sellaisia asioita sekä poliittisia linjauksia, joita emme voi missään olosuhteissa allekirjoittaa. Ensimmäkin ohjelman ensisijaisena tavoitteena on pelastaa etelän euro ja pankit, pakottaa myöntämään EU:lle verotusoikeus ja luoda pysyvä velkaunioni. Sellaiseen Euroopan unioniin Suomi ei liittynyt, eikä sellaiseen Perussuomalaisten mielestä tule koskaan suostua.

Toiseksi isossa kokonaiskuvassa kyse on erityisesti Euroopan unionin tukipaketista, joka tulisi maksamaan Suomelle 6,6 miljardia euroa. Summa on yli kaksi kertaa enemmän kuin mitä me saisimme omaan käyttöömme elpymisvälineestä. Näin jos kuvittelemme velkaelvytyksen toimivan, meidän kannattaisi täten käyttää kaikki 6,6 miljardia itse suoraan Suomen hyväksi kuten parhaaksi näemme. Rahan käyttäminen EU:n pillin mukaan ja pääosin muiden maiden hyväksi ei perustu hyväksyttäviin syihin, ei ainakaan meidän Perussuomalaisten näkemyksen mukaan.

Kolmanneksi emme valiokuntaryhmänä emmekä puolueena myöskään hyväksy ns. vihreää siirtymää. Näemme, että yhteinen eurooppalainen vihreä siirtymä ei ole meidän etumme. Pikemminkin näemme, että kun uudistamme tuotantoa ja kulutusta ympäristöystävällisemmäksi liian nopeasti ja liian kunnianhimoisesti, siitä kärsii koko suomalainen vientiteollisuus sekä muukin teollisuustuotantomme. Tätä toimintaa ei mitenkään voi nähdä Suomen tai maamme teollisuuden etuna. Näin on, koska digitalisaation varjolla ajetaan samaten nopeutettuja kaistoja sekä maahanmuuttoon että halpatyövoiman tulon maahamme. Samalla paketin myötä nousevat EU:n jäsenmaksut syövät mahdolliset muut hyödyt myös tehokkaasti.

Lopuksi on todettava, että on täysin käsittämätöntä, että hallitus ei esitä ohjelmalleen minkäänlaista vaikuttavuusarviointia Suomen osalta. Hyvätkin tavoitteet näyttävät vaativan uusia rakenteita, joista seuraa jatkuvia lisämenoja, kun tavoitteena tulisi sen sijaan olla julkisen talouden tasapaino ja verorasituksen pienentäminen. Velkaantuminen lamauttaa talouden, vajeet repeävät, eikä peruspalveluja kyetä enää turvaamaan.

**Valiokunnan lausunto LiVL 1/2021 vp
Eriävä mielipide 1**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 5.2.2021

Sheikki Laakso ps

Jouni Kotiaho ps